

M.A. (Part - I) (Pali & Prakrit) (CBCS Pattern) Second Semester CBCS
MAPPCBCS203 - Vinaypitak Ani Pali Vyakaran-II Paper - III
(विनयपिटक व पालि व्याकरण)

P. Pages : 4

Time : Three Hours

GUG/W/18/10357

Max. Marks : 80

- सूचना :- 1. सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहीणे आवश्यक आहे.
सभी सवाल के जवाब लिखना अनिवार्य है।
2. स्विकृत माध्यमातून उत्तरे लिहावीत.
स्विकृत माध्यम में जवाब लिखिए।

1. अ) ससंदर्भ भाषांतर करा.
ससंदर्भ भाषांतर किजिए।

10

“तेन खो पन समयेन अज्जतरो आजीवको कुसिनारायं मन्दाखपुप्फं गहेत्वा पावं अध्दानमग्गपटिपन्ने होति। अद्दसं खो अहं, आवुसो तं आजीवकं दुरतो व आगच्छन्तं। दिस्वान तं आजीवकं एतदवोचं- अपावुसो अम्हाकं सत्थारं जानासी ति? आमावुसो जानामि। अज्ज सत्ताहपरिनिब्बुतो समणो गोतमो ततो मे इदं मन्दारवपुप्फं गहितं ति। तत्रावुसो, ये ते भिक्खू अवीतरागा अप्पेकच्चे बाहा पज्जय्ह कन्दन्ति, छिन्नपादा व पतन्ति आवट्टन्ति, विवट्टन्ति। अतिखिप्पं भगवा परिनिब्बुतो, अतिखिप्पं सुगतो परिनिब्बुतो अतिखिप्पं चक्खु लोके अन्तरहितं ति। ये पन ते भिक्खू वीतरागा ते सता सम्पजाना अधिवासेन्ति-अनिच्चा सङ्घारा, तं कुतेत्थ लब्भा ति।

किंवा / अथवा

तेन खो पन समयेन आयस्मा रेवतो सोरेय्ये पटिवसति बहुस्सुतो आगतागतो धम्मधरो विनयधरो मातिकाधरो पण्डितो वियत्तो मेघावी लज्जी कुक्कुच्चको सिक्खाकामो। अथ खो थेरानं भिक्खून् एतदहोसि ‘अयं खो आयस्मा रेवतो सोरेय्ये पटिवसतिबहुस्सुतो आगतागमो धम्मधरो विनयधरो मातिकाधरो पाण्डितो वियत्तो मेघावी लज्जी कुक्कुच्चको सिक्खाकामो। सचे मयं आयस्मन्तं रेवतं पक्खं लभिस्साम एवं मयं इमस्मिं अधिकरणे बलवन्तरा अस्सामा’ ति। अस्सोसि खो आयस्मा रेवतो दिब्बाय सोतधातुया विसुद्धाय अतिक्कन्तमानुसिकाय थेरानं भिक्खून् मन्तयमानं सुत्त्वानस्स एतदहोसि ‘इदं खो अधिकरणं कक्खळं च । न खो मेतं पतिरुपं योहं एवरुपे अधिकरणे ओसक्केय्यं। इदानि च पन ते भिक्खू आगच्छिस्सन्ति। सोहं तेहि आकिण्णो न फासु विहरिस्सामि। यन्नुनाहं पटिकच्चेव गच्छेय्यं’ ति। अथ खो आयस्मा रेवतो सोरेय्या सङ्गस्सं अगमासि।

- ब) ‘यशाच्या प्रतिसारणीय कर्म’ याविषयी सविस्तर माहिती लिहा?
‘यश के प्रतिसारणीय कर्म’ इस विषय पर विस्तार से जानकारी लिखिए।

6

किंवा / अथवा

दुतिय धम्मसंगिती का घेण्यात आली? याची सविस्तर चर्चा करा.
दुतिय धम्मसंगिती क्यों ली गई? इसकी विस्तार से चर्चा किजिए।

2. अ) ससंदर्भ भाषांतर करा.
ससंदर्भ भाषांतर किजिए।

10

एवं वुत्ते सोणदण्डो ब्राह्मणो ते ब्राह्मणे एतदवोच ‘तेन हि भो मम पि सुणाय यथा मयमेव अरहाय तं भवन्तं गोतमं दस्सनाय उपसङ्गमितुं; न त्वेव अरहति सो भवं गोतमो अम्हाकं दस्सनाय उपसङ्गमितुं। समणो खलु भो गोतमो उभलो सुजातो मातितो च पितितो च संसुद्धगहणिको याव सत्तमा पितामहयुगा, अक्खित्तो अनुपक्कुट्ठो जातिवादेन । यं पि भो समणो गोतमो उभतो सुजातो मातितो च पितितो च संसुद्धगहणिको याव सत्तमा पितामहयुगा, अक्खित्तो अनुपक्कुट्ठो जातिवादेन, इमिनापङ्गेन न अरहत्ति सो भवं गोतमो दस्सनाय उपसङ्गमितुः अथ खो मयमेव अरहाम तं भवन्तं गोतमं दस्सनाय उपसङ्गमितुं।

किंवा / अथवा

“इध माणव तथागतो लोके उप्पज्जति अरहं सम्मासम्बुद्धो विज्जाचरणसम्पन्नो सुगतो लोकविदू अनुत्तरो पुरिसदम्मसारथि सत्था देवमनुस्सानं बुद्धो भगवा। सो इमं लोकं सदेवकं समारकं सब्रम्हकं सस्समणब्राह्मणिं पजं सदेवमनुस्सं सयं अभिज्जा सच्छिकत्वा पवेदेति। सो धम्मं देसेति आदिकल्याणं मज्झेकल्याणं परियोसानकल्याणं सात्थं सब्यज्जनं केवलपरिपुण्णं परिसुद्धं ब्रम्हचरियं पकासेति। तं धम्मं सुणाति गहपति वा गहपतिपुत्तो वा अज्ज तरस्मिं वा कुले पच्याजातो। सो तं धम्मं सुत्त्वा तथागते सद्धं पटिलभति। सो तेन सद्धापटिलाभेन समन्नागतो इति पटिसज्चिक्खति सम्बाधो घरावासो रजोपथो, अब्भोकासो पब्बज्जा। नयिदं सुकरं अगारं अज्झावसता एकन्तपरिपुण्णं एकन्तपरिसुद्धं सङ्खलिखितं ब्रम्हचरियं चरितु अनुनाहं केसमस्सु ओहारेत्वा कासायानि वत्थानि अच्छादेत्वा अगारस्मा अनगारियं पब्बज्जेय्यं ति।

- ब) सुत्तपिटक साहित्यात दिघनिकायाचे स्थान व महत्व स्पष्ट करा.
सुत्तपिटक साहित्य में दिघनिकाय का स्थान और महत्व स्पष्ट किजिए।

6

किंवा / अथवा

सुभसुत्ताच्या आधारे श्रामण्यांचे दृश्य फल काय आहे? ते स्पष्ट करा.
सुभसुत्त के आधार पर श्रामण्य का दृश्य फल क्या है? वह स्पष्ट किजिए।

3. अ) ससंदर्भ भाषांतर करा.
ससंदर्भ अनुवाद किजिए।

10

अददसा खो उपको आजीवको भगवन्तं अन्तरा च गयं अन्तरा च बोधिं अधदानमगगप्पटिपन्नं दिस्वान भगवन्तं एतदवोच “विप्पसन्नानि खो ते आवुसो, इन्द्रियानि, परिसुद्धो छविवण्णो परियोदातो कं सि त्वं, आवुसो, उदिदस्स पब्बजितो? को वा ते सत्था? कस्स वा त्वं धम्मं रोचेसी ति? एवं वुत्ते भगवा उपककं आजीवकं गाथाहि अज्झाभासि-

“सब्बाभिभू सब्बविदूहमस्मि सब्बेसु

धम्मेषु अनुपलमत्तो।

सब्बज्जहो तण्हक्खये विमुत्तो सयं अभिज्जाय कामुदिदसेय्यं।।

“न मे आपरियो अत्थि सदिसो मे न विज्जति।

सदेवकस्मिं लोकस्मिं नात्थि मे पटिपुग्गलो।।

किंवा / अथवा

अथ खो यसो कुलपुत्तो - इदं किर अनुपददुतं इदं अनुपस्सइं ति हड्डो उदग्गो सुवण्णपादुकाहि ओरोहित्वा येन भगवा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि। एकमन्तं निसिन्नस्स खो यसस्स कुलपुत्तस्स भगवा अनुपुब्बि कथं कथेसि, सेय्ययीदं - दामकथं सीलकथं सगकथं, कामानं आदीनवं ओकारं सङ्किलेसं नेक्खम्मे अनिसंसं पकासेसि। यदा भगवा अज्जासि यसं कुलपुत्तं कल्लचित्तं मुदचित्तं, विनीवरणचित्तं, उदग्गचित्तं, पसन्नचित्तं, अथ या बुद्धानं सामुक्कंसिका धम्मदेसना तं पकासेसि दुक्खं, समुदयं, निरोध मगं। सेय्यथापि नाम सुद्धं वत्थं अपगतकाळकं सम्मदेव रजनं पटिगणहेय्य। एवमेव यसस्स कुलपुत्तस्स तस्मियेव आसने विरजं वीतमलं धम्मचक्खुं उदपादि यं किञ्चि समुदयधम्मं, सब्बं तं निरोधधम्मं ति।

- ब) अनत्तपरियाय सुत्ताचा सारांश लिहा.
अनत्तपरियाय सुत्त का सार लिखिए।

6

किंवा / अथवा

मारकथेचा सारांश लिहा.
मार कथा का सार लिखिए।

4. अ) विभक्ती प्रत्यय लिहा कोणतेही दोन.
विभक्ती प्रत्यय लिखिए कोई भी दो। 10
- 1) बुद्ध 2) लता
3) फल 4) रत्ति
- ब) विभक्तीची रुपे ओळखा कोणतेही तीन.
विभक्ती के रुप पहचानिए कोई भी तीन। 6
- अ) बुद्धेसु ब) लतायो क) रत्तीनं
ड) इत्थीभि इ) बुद्ध ई) फलम्हा
5. अ) टिपणे लिहा कोणतेही दोन.
टिप्पणियाँ लिखिए कोई भी दो। 6
- 1) धम्मसङ्गायनं 2) उत्तरभिक्षुकथा
3) धम्मचक्कपवत्तन सुत्त 4) सीलपञ्चाकथा
5. ब) योग्य पर्याय निवडा.
उचित पर्याय चुनिए। 10
- 1) प्रथम धम्मसंगिती ही कोणत्या ठिकाणी झाली?
प्रथम धम्मसंगिती काहाँ पर हुई थी?
अ) राजगृह ब) सारनाथ
क) वैशाली ड) वाराणसी
- 2) विनयपिटक ग्रंथाचे किती भाग आहेत?
विनयपिटक ग्रंथ के कितने भाग हैं?
अ) तीन ब) पाच
क) आठ ड) सात
- 3) भ. बुद्धांनी सर्वप्रथम धम्म कोणाला सांगितला?
भगवान बुद्ध ने सबसे पहले धम्म किसे बताया?
अ) पंचवर्गीय भिक्षू ब) आनंद
क) सारिपुत्त ड) महाकश्यप
- 4) घरापासून बेघर होणे म्हणजे काय?
घर से बेघर होना मतलब क्या?
अ) प्रव्रज्जीत होणे ब) परीनिवृत्त होणे
क) संन्यासी होणे ड) परिव्राजक होणे
- 5) पातिमोक्ख म्हणजे काय?
पातिमोक्ख मतलब क्या?
अ) ध्यान ब) विपस्सना
क) मैत्री ड) पाक्षिक परिशुद्धी

- 6) प्रथम धम्म संगितीमध्ये विनयाचे संघायन यांनी केले.
प्रथम धम्म संगिती में विनय का संघायन इन्होंने किया?
अ) उपाली ब) आनंद
क) सुनित ड) अनिरुद्ध
- 7) सोणदण्ड ब्राह्मण कोणत्या नगरीत राहत होता?
सोणदण्ड ब्राह्मण कोणसी नगरीमें रहता था।
अ) वैशाली ब) चंपा
क) वाराणसी ड) मिथिला
- 8) 'सुभ' ब्राह्मणाच्या वडिलांचे नाव काय होते?
'सुभ' ब्राह्मण के पिता का नाम क्या था।
अ) तोंडदेय्य ब) सदेय्य
क) रामदेय्य ड) तोदेय्य
- 9) विभक्ती किती आहेत?
विभक्ती कितनी है।
अ) चार ब) दहा
क) सात ड) आठ
- 10) यश कुणाचा मुलगा होता?
यश किसका लड़का था।
अ) वाराणसीच्या श्रेष्ठीचा ब) वैशालीच्या श्रेष्ठीचा
क) मिथिलाच्या श्रेष्ठीचा ड) लुंबीणीच्या श्रेष्ठीचा
